

Búcsú Radványi Györgytől

Egy éve ilyenkor születésnapjára készültünk. Gyuri 70 éves lett. Gyermekei meglepetés-ünnepet készítettek elő. Gyuri boldog izgatottsággal várta ajándékainkat, 70 éve alatt velünk együtt megélt élményeinek emlékeit. A közös múlt megidézése feledtette a betegséget, a múlt éveket, a múlt élet veszteségeit; gondtalan, önfeledt ünnep volt.

Ma is ünnepelni jöttünk össze. Ünnepeljük azt, aki testben ma már nem lehet köztünk, megköszönjük, hogy velünk volt és hogy Vele lehettünk.

1967. szeptember 2-án hajnali 2 órakor találkoztunk először, Kalocsán, a „Budapesti Forradalmi Ezred” zuhanyzójában, meztelenül, frissen nyírva, fertőtlenítve. Több mint egy fél évszázadon át volt életem része Gyuri, vagy ahogy mi, katona- majd egyetemi évfolyamtársai, barátai hívtuk: Radesz.

Ezalatt a fél évszázad alatt hol közelebb, hol távolabb voltunk egymástól, de soha nem tévesztettük el szem elől egymást. Az is, hogy pesti éveim után visszamentem Pécsre dolgozni, Gyurinak köszönhető. Akkor a Pollack Mihály Műszaki Főiskolán tanított, s ő hívott, jöjjenek haza.

A tanítás volt élete meghatározó élménye. A pécsi főiskolán alapozta meg oktatói pályafutását. Itt mindent ki kellett találnia. A tanterv kidolgozásával, jegyzetek írásával, az oktatói közösség létrehozásával meghatározó szereplője volt egy új, főiskolai szintű képzés indításának. 1980-tól a Budapesti Műszaki Egyetem Középülettervezés Tanszékén építész generációkat oktatott, s adta át tervezői tapasztalatait. Közösségszervező képességét, nemzetközi kapcsolatrendszerét önzetlenül, mindenkor a fiatal építészek javára fordította. A francia nyelvű építészképzés a műegyetemen nagyrészt neki köszönhető. Franciaországi diáksere programokat, szakmai táborokat szervezett, külhoni vendégelőadókat hívott az egyetemre. Nevelési módszeréről így nyilatkozott: „Igyekszem „megteremteni a szabad kibontakozás lehetőségét, miközben végig vezetem őket a saját útjukon.” Nem fogadta el korunk leegyszerűsítő tömeggondolkodását, szakmai igénytelenségét. Ezért nem csak a régi korok értékeinek megismerése, hanem az igényes gondolkodás beidegződése érdekében új tantárgyat alkotott: „Részletképzés és kompozíció” címmel. A tárgyban a történeti formák megismertetése mellett az építészeti gondolkodás újabban elhanyagolt mélységeibe vezette be a hallgatókat, hangsúlyozva az őszivel, a régivel való kontinuum kapcsolat jelentőségét. Hallgatói rajongtak Radványi Tanár úráért.

Két településen is tevékenykedett főépítészként, ahol a kulturált épített és természeti környezet megóvásán és alakításán túl igazi kultúr-missziót végzett. A sokszor nehéz kompromisszumokkal és konfliktusokkal terhelt feladatok megoldásakor embersége, kreativitása és kiváló szakmai felkészültsége segítette. Sátoraljaújhelyen, szeretett családi fészkében végig kísérte és szakmailag irányította az utóbbi negyedszázad városfejlesztéseit. Levezényelte a belváros gyalogos övezetté alakítását, a sport- és szabadidő központ kiépítését. Konkrét tervezési feladatokat is vállalt, mint a

nagy mászófal tervezését, vagy az egykori királyi közpince, népszerű nevén a bortemplom, 110 éves épületének a felújítását.

Füzéren tevékenyen részt vett a műemlékes szakma legtöbb vitát kiváltott, de egyúttal legtöbb eredményt felmutató fejlesztésében; a vár helyrehozatalában: „Nem rekonstruáltuk, nem újjáépítettük, hanem újra-építettük” nyilatkozta az elvégzett munkáról, ami egy konzervatív, néha retrográd szakma akadályait leküzdve, de a hitelesség kritériumát mindvégig szem előtt tartva, igazi építészeti csúcsteljesítmény lett. Budapestről vidékre lejárva, főépítésként jelen lenni egy településen nem könnyű feladat. Lelkiismeretes munkája elismerésének tudta be, amikor egyik ügyfele Újhelyt így köszöntötte: „De jó, hogy itthon tetszik lenni!”

Mindemellett önálló tervezési feladatok sorát oldotta meg. Tervezett családi házat, orvosi rendelőt, kerámia manufaktúrát Szőlőskislakra, galériát Pécsre, műemlékfelújítást Nagykanizsára, Várpalotára, főteret Szolnokra, s a széphalmi Emlékcsarnok felújítását. Széphalmon, Kazinczy Ferenc egykori gyümölcsösében megépült „Magyar Nyelv Múzeuma” épületére volt talán a legbüszkébb. „Kazinczy gyümölcsöse termőre fordult” – nyilatkozta a szimbolikus intézmény elkészülte után. Nyelvünknek a nemzeti tudatban betöltött szerepéhez méltó, építészeti remekmű született.

Gazdag életműve számos díjat eredményezett. Kérdemelte az építész hivatás legmagasabb szakmai kitüntetését, az Ybl Miklós-díjat, a műemlékvédelem Möller Emlékérmét, a Művészeti Akadémia Építőművész Tagozatának éves díját, amelynek átvételét még szeretett feleségével együtt ünnepelhette, és számos egyéb elismerést. Sátoraljaújhely díszpolgárává választotta. A Magyar Művészeti Akadémia 2017-ben tagjai közé kooptálta.

Élete legfőbb jutalma azonban négy gyermeke, gyönyörű családja volt. Eredményeit tehetsége és szorgalma mellett alázatos hitének köszönhette. Teremtőjébe vetett hite segítette őt élete nehéz pillanataiban, s betegsége elviselésében. Akik itt maradtunk, példája bennünket is éltet; van hitünk és van reménységünk, hogy a halállal nincs vége annak, amiért az életben küzdöttünk. Lesz folytatás, és ezért merünk élni, és merünk majd meghalni is!

Drága Anna, Miska, Gergely, Ata; Gyuri gyermekei, és Ti, unokái, a kis Franciskával egyetemben!

És Radványi György Tanár úr tanítványai, doktoranduszai! Vigyétek tovább mindazt, amit Ő fontosnak tartott!

Nemrég Szatmárcsekén jártam a híres csónakos fejfás temetőben. Itt nemcsak a síremlékek különösek, a rájuk vésett üzenetek is tanulságosak. Egyet megjegyeztem, így búcsúzom Tőled drága barátom:

„Ha emlegettek köztetek leszek, de fáj ha látom könnyeteket.

Ha rólam szóltok, mosolyogjatok, így emlékem áldás lesz rajtatok.”

Isten kísérjen végtelen utadon!

Dévényi Sándor